

Dette bilag er en del af temaet It og teknologi <https://emu.dk/fvu/it-og-teknologi?b=t434> på emu.dk. Udarbejdet af Styrelsen for It og Læring for Børne- og Undervisningsministeriet maj, 2021.

Vejledning til sikker brug af sociale medier og digitale værktøjer i undervisning

Formål med vejledning

På undervisningsområdet er der en række problemstillinger, som knytter sig til behandling af deltageres personoplysninger i undervisningsøjemed – særligt når anvendelse af internet og sociale medier skal være en del af undervisningen på gymnasiet og erhvervsskolerne. Denne vejledning rummer eksempler primært fra ungdomsuddannelserne, men den kan også bruges som udgangspunkt for behandling af personoplysninger, når den registrerede er deltager på en forberedende voksenundervisning (FVU).

Anvendelsen af internet og sociale medier i undervisningen har en række fordele og kan være med til at gøre undervisningen mere interessant for deltagerne. Anvendelsen af sociale medier betyder oftest, at udbyderen af mediet behandler personoplysninger om brugerne.

Såfremt man i skolen bruger en tjeneste, der sælger personoplysninger videre uden at oplyse om det eller bruger oplysningerne til egne markedsføringsformål, vil deltagerens rettigheder med stor sandsynlighed blive krænket.

Formålet med denne vejledning er at understøtte anvendelsen af internettet og sociale medier i undervisningen således at deltagerne undgår, at deres rettigheder bliver krænket.

Nedenfor er gennemfået en række cases, der kan bruges som vejledning til, hvordan man på en forsvarlig måde anvender sociale medier i undervisningen uden at gå på kompromis med deltageres databeskyttelse og overholdelse af databeskyttelsesreglerne

Cases

1) Twitterdebat

En lærer giver deltagerne den opgave, at de skal øve og afprøve demokratisk deltagelse ved at blande sig i en offentlig debat på Twitter om fx et politisk emne "med egne alment begrundede og sagligt funderede synspunkter og overvejelser". Hvis deltagerne ikke i forvejen har en

Twitter-konto, de vil bruge til formålet, skal de oprette en Twitter-konto. Før, under og efter, skal deltagerne internt i klassen ud fra forskellige teorier forholde sig til, hvordan de deltager i debatten. I klassen analyseres debatten og deltagernes deltagelse.

GDPR-vurdering:

I denne sag sker der to databehandlinger, nemlig hos læreren/skolen og Twitter.

Den behandling, læreren foretager af deltagernes personoplysninger i undervisningsøjemed, sker på grundlag af offentlig myndighedsudøvelse. For private skolers vedkommende er der tale om en legitim interesse.

Hvis deltagerne vælger at deltage i debatten på Twitter, offentliggør eller deler deltagerne med al sandsynlighed personoplysninger om sig selv på internettet. Det kan eksempelvis være oplysninger om navn m.v., politisk overbevisning, mv. Behandlingsgrundlaget, hvorpå Twitter behandler personoplysninger om deltagerne, vil være samtykke fra deltageren. Samtykket gives ved oprettelse af en bruger på Twitter.

Det er vigtigt at holde sig for øje, at læreren ikke kan tvinge deltagerne til at offentliggøre personoplysninger om sig selv ved at oprette en profil og deltage i en debat på Twitter. Læreren skal oplyse deltagerne om deres rettigheder og evt. problematikker ved at indgå i den offentlige debat og anvende Twitter. Anvendelsen kan opmuntres, men det er vigtigt, at den sker frivilligt. Læreren skal oplyse deltagerne, at deres oplysninger ligger frit tilgængeligt, at der indsamles cookies og at Twitter kan videregive data til tredjeparter.

Hvis deltageren ønsker at deltage, men ikke identificeres i debatten på Twitter, bør deltageren have mulighed for at oprette en anonym bruger med et alias og uden billede. Det må dog bemærkes, at selvom der oprettes en "anonym" konto, vil den muligvis alligevel kunne spores tilbage til personen (ved fx IP-adresse el.lign.). Som en mitigerende handling og for at sikre, at man beskytter deltageren mest mulig kan man opfordre deltageren til at bruge en skole-pc. Det er vigtigt at deltageren ikke imiterer en anden virkelig person, da dette kan krænke den anden person og være i strid med Twitters retningslinjer.

Hvis deltageren deler personoplysninger om sig selv i debattråden på Twitter – uanset at der er brugt en anonym konto - er der tale om oplysninger, som deltageren selv har offentliggjort. Deltageren er selv ansvarlig for, hvad vedkommende offentliggør eller poster om sig selv på sin egen profil. Hvis deltageren har en anonym konto og giver udtryk for en politisk holdning vil der ikke være et problem i forhold til databeskyttelsesreglerne, da man ikke kan identificere deltageren.

2) Arkivering af Twitter-debat

Skolen vælger, at man i klassen skal arkivere en Twitter-debat, fx i form af billede af diskussionstråd, på et internt drev på skolen. Antag at tråden både indeholder personoplysninger for deltagerne og andre mennesker, som har deltaget i Twitter-debatten og fx har givet deres politiske synspunkter til kende.

GDPR-vurdering:

Skolen er dataansvarlig for den behandling af personoplysninger, arkiveringen udgør og skal leve op til de generelle GDPR-principper. Formålet med skolens behandling af disse personoplysninger er undervisning, og behandlingsgrundlaget er offentlig myndighedsudøvelse. For private skoler er der tale om en legitim interesse.

Selvom der eventuelt er tale om følsomme personoplysninger, må de godt arkiveres, da de er blevet offentliggjorte af de registrerede selv. Oplysningerne skal slettes, når de ikke er relevante længere, dvs. når de ikke længere skal bruges i undervisningen.

3) Lukket Facebook-gruppe til videndeling

Læreren opretter en lukket Facebook-gruppe for en ny klasse. Klassens deltagere opfordres til at melde sig ind i gruppen. Dette kræver en Facebook-konto, der må oprettes, såfremt deltageren ikke har en sådan. Formålet med gruppen er at dele fagligt relevante links, spørgsmål, svar og diskussion mellem deltagerne og læreren til brug for undervisningen.

GDPR-vurdering:

I denne sag sker der to databehandlinger, nemlig hos læreren/skolen og Facebook.

Den behandling, læreren foretager af deltagerens personoplysninger i undervisningsøjemed, sker på grundlag af offentlig myndighedsudøvelse, og for private skolers vedkommende er det en legitim interesse.

Hvis deltageren vælger at deltage i gruppen på Facebook, kræver det, at de opretter eller anvender en allerede oprettet profil på Facebook. Ved at oprette en profil på Facebook, får Facebook adgang til en række personoplysninger om deltageren. Behandlingsgrundlaget, hvorpå Facebook behandler personoplysninger om deltageren, vil være samtykke fra deltageren. Samtykket gives af deltageren ved oprettelse af brugeren.

Det er vigtigt at holde sig for øje, at læreren ikke kan tvinge deltagerne til hverken at oprette en profil eller anvende en allerede eksisterende profil på Facebook, for at kunne melde sig ind i den lukkede Facebook-gruppe. Læreren skal oplyse deltagerne om deres rettigheder og evt. problematikker ved at anvende Facebook. Anvendelsen kan opmuntres, men det er vigtigt, at den sker frivilligt. Læreren skal bl.a. oplyse deltagerne om, at der indsamles cookies, og at Facebook kan videregive data til tredjeparter.

Konsekvensen ved ikke at melde sig ind i facebookgruppen er, at man går glip af noget information og det kan gå ud over kommunikationen med de andre deltagere. Deltageren kan ikke tvinges ind i gruppen, og hvis man ikke vil melde sig ind, skal man tilbydes andre måder at kommunikere med læreren og modtage fagligt indhold på lige fod med de deltagere, som er meldt ind i gruppen.

Hvis deltageren ønsker at deltage i gruppen, men ikke vil kunne identificeres i debatten på Facebook, bør deltageren have mulighed for at oprette en anonym bruger med andet navn og uden billede. Se dog bemærkningerne om anonyme profiler ovenfor i Twitter-casen.

Læreren skal slette gruppen senest, når undervisningsforløbet/klassen ophører og oplyse deltagere herom.

4) Deltagere giver feedback i studieadministrativt system

En lærer bruger et studieadministrativt system i forbindelse med en skriftlig opgave, hvor deltagerne skal give feedback på hinandens opgaver. Læreren opretter profiler til deltagerne, som logger sig ind og uploader deres opgave.

Nogle deltagere er bekymret for at uploade deres opgaver i systemet - hvem har fx adgang til opgaverne, når de er færdige med at evaluere hinandens opgaver?

GDPR-vurdering:

Skolen er dataansvarlig for behandlingen af deltageres oplysninger.

Formålet med behandlingen er i undervisningsøjemed at arbejde med deltageres skriftlighed og at give deltagerne blik for feedbackens betydning for læringen og den skriftlige progression i skolen.

Skolen skal som dataansvarlig sikre sig, at indstillingerne i systemet er sat sådan op, at det alene er læreren for den pågældende klasse, der har adgang til deltageres opgaver, samt at deltagere i andre klasser på skolen ikke har adgang til den pågældende klasses besvarelser.

Skolen skal også overveje, hvorvidt leverandøren har adgang til data og til hvilke formål. Dette skal reguleres i en databehandlersaftale, sådan at man sikrer, at leverandøren ikke deler deltageres personoplysninger med tredjeparter.

5) Deltagerproduktion offentliggøres på YouTube

En klasse har fået til opgave at gå i grupper og lave en lille dokumentar, kortfilm eller afsnit i en webserie som en del i mediefagsundervisningen eller som en del af en eksamensproduktion i et andet fag. Deltagerne må gerne selv være med i filmen, hvis de ønsker dette, men i produktionerne vil der som hovedregel medvirke personer, som ikke går på skolen.

Produktionerne skal vises for hele klassen, og nogle af videoerne kan udvælges til at blive vist på skolens årlige filmfestival, hvor man stemmer på den bedste film på tværs af klasserne. Til arrangementet kommer deltagere på skolen og disses venner og familie.

De udvalgte film bliver også offentliggjort på YouTube som led i at promovere skolen.

GDPR-vurdering:

Når deltagere, som led i undervisningen i mediefag, producerer digitale produkter og produktioner, hvori der indgår billeder, video m.v. af personer, som kan identificeres, er der tale om behandling af personoplysninger om deltagerne. Det betyder, at deltagerproduktioner er omfattet af reglerne i databeskyttelseslovgivningen, og at den enkelte skole er dataansvarlig for den behandling af personoplysninger, der sker i produktionen.

Et vigtigt formål med faget og et centralt bidrag til deltageres digitale dannelse er, at deltagerne ikke blot er brugere af medierne, men også aktive skabere af medieindhold, der skal deles med andre. Det er derfor et krav i fx mediefags læreplanen, at deltagerne også skal arbejde med, hvordan deres egne medieproduktioner distribueres på relevante

medieplatforme, der rammer netop den målgruppe, som deltagernes produktioner retter sig imod. De skal med læreplanens ord kunne "tilpasse udtryksform til indhold, genre, kommunikationssituation og distributionskanal". Skolens behandling af sine deltageres personoplysninger i forbindelse med produktionen har derfor et sagligt formål – undervisning – og behandlingsgrundlaget er offentlig myndighedsudøvelse, og for private skolars vedkommende legitim interesse. Skolen har derfor hjemmel til at behandle personernes oplysninger i produktionen og visning for klassen.

De af skolens deltagere, der medvirker i produktionerne, skal ikke give samtykke til at deltage, da deltagelsen i undervisningen, herunder medieproduktioner til brug for undervisningen, er omfattet af Skolens myndighedsudøvelse.

Hvis eksterne skal deltage i medieproduktionerne, må det ske med et samtykke, fordi eksterne ikke er en del af skolen og derfor ikke er omfattet af skolens myndighedsudøvelse. Man skal huske at oplyse de eksterne, at et samtykke kan trækkes tilbage.

Hvis filmen skal offentliggøres på YouTube med det formål at promovere skolen, skal der foreligge et samtykke fra alle medvirkende til selve offentliggørelsen af materialet.

Man skal være opmærksom på, at det kan være svært at gennemskue, om optagelserne ender med at blive behandlet uden for EU, og dermed hvilke pligter man har som dataansvarlig. Hertil kommer, at skolen ved offentliggørelsen de facto giver YouTube rettigheder til at bruge videomaterialet til deres eget formål. I den sammenhæng kan skolerne også overveje, at anvende danske udbydere af streamingtjenester.